

14.

Wartości zawarte w Biblii dla życia społecznego i indywidualnego

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój duchowy

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poznanie zasad wiary

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Spojrzenie na Biblię jako na Dzieło Boga i człowieka (autor natchniony)

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Współpraca Boga i człowieka w dziele powstania Biblii.
- Historia Narodu Wybranego i rozwój jego kultury.

- Wpływ wiary na kształtowanie się kultury społeczeństwa.
- Człowiek „starotestamentowy” i „nowotestamentowy”.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Poznawanie Biblii jako Księgi natchnionej¹.
- Historia narodów kształtuje historię świata i kulturę.
- Pojęcie Boga jest pojęciem wszystkich narodów i kultur.

Zasady

- Stale czytam Stary i Nowy Testament.
- Wiara kształtuje moją postawę wobec innych.
- W życiu kieruję się zasadami wiary.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Niezbędne jest poznawanie tekstów biblijnych.
- Przez teksty Starego i Nowego Testamentu Bóg przemawia do człowieka.
- Biblia jest ekspresją Ducha Boga i ducha człowieka.

Zasady

- Traktuję Biblię jak Księgę Życia.
- Zapoznaję się z literaturą biblijną.
- Wyjaśniam dziecku trudniejsze fragmenty Pisma Świętego.

¹ „Kościół miał zawsze we czci Pisma Boże, podobnie jak samo Ciało Pańskie, skoro zwłaszcza w Liturgii św. nie przestaje brać i podawać wiernym chleb żywota tak ze stołu słowa Bożego, jak i Ciała Chrystusowego. Zawsze uważał i uważa owe Pisma zgodnie z Tradycją świętą, za najwyższe prawidło swej wiary, ponieważ natchnione przez Boga i raz na zawsze utrwalone na piśmie przekazują niezmiennie słowo samego Boga, a w wypowiedziach Proroków i Apostołów pozwala rozbrzmiewać głosowi Ducha Świętego. Trzeba więc, aby całe nauczanie kościelne, tak jak sama religia chrześcijańska, żywiło się i kierowało Pismem św. Albowiem w księgach świętych Ojciec, który jest w niebie spotyka się miłościwie ze swymi dziećmi i prowadzi z nimi rozmowę. Tak wielka zaś tkwi w słowie Bożym moc i potęga, że jest ono dla Kościoła podporą i siłą żywotną, a dla synów Kościoła utwierdzeniem wiary, pokarmem duszy oraz źródłem czystym i stałym życia duchowego. Stąd doskonale zastosowanie ma do Pisma św. powiedzenie: «żywe jest słowo Boże i skuteczne» (Hbr 4,12), które «ma moc zbudować i dać dziedzictwo wszystkim uświęconym»” (Dz 20,32). KO 21.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Biblia zawiera wartości kultury i wartości wiary; wartości prawdy objawionej.
- Biblia ma znaczenie formacyjne i wychowawcze.
- Biblia kształtuje kulturę chrześcijańską.

Zasady

- Interpretuję Biblię zgodnie z nauką Kościoła.
- W wychowaniu i formacji wykorzystuję teksty biblijne.
- Propaguję literaturę biblijną.
- Na lekcjach omawiam i wyjaśniam kontekst kulturowy, w którym powstały Księgi Pisma Świętego.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie podzieleni są na grupy, z których każda ma za zadanie opowiedzieć jedną z przypowieści biblijnych. Następnie dzieci wymieniają cechy przypowieści, np.: prosta fabuła, przedstawienie zwykłego wydarzenia, ma dwie warstwy: zewnętrzną – to, o czym opowiada, i ukrytą, zawierającą naukę.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Czytanie fragmentów Pisma Świętego staje się stałym punktem każdego dnia. Uczeń odczytuje teksty natchnione zgodnie z nauką Kościoła. (Biblia jest poznawana prawidłowo i z zainteresowaniem.) Biblijne treści przyczyniają się do kształtowania osobowości człowieka i jego związków społecznych. Biblia jest traktowana nie tylko jako tekst o wartościach literackich i historycznych, ale przede wszystkim – jako zbiór zasad moralnych o znaczeniu uniwersalnym. Tłumaczy i uzasadnia wyznawaną wiarę.

1.10. ZAGROŻENIA

Brakuje wiedzy na temat Biblii lub jej znajomość jest niewielka. Błędnie interpretuje się rolę Boga i autora natchnionego. Istnieje ryzyko nieuznawania auto-

rytetu Kościoła i Tradycji w jej interpretacji Biblii. Odrzuca się Biblię jako dokument wiary, nie uznaje się jej roli w kształtowaniu kultury chrześcijańskiej².

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Człowiek wierzący spotyka się z Biblią: na Mszy św., podczas sakramentów świętych, obrzędów religijnych lub czyta ją w domu. Jednak często słyszy się, że ludzie nie chcą czytać Biblii, ponieważ jej nie rozumieją. Czytania Pisma Świętego można się nauczyć, potrzeba do tego czasu. Należy pamiętać, że zawsze opowiada ono o Bogu i Jego miłości do ludzi. Biblia jest księgą o miłości Boga do człowieka.

Uczeń powinien mieć świadomość, jaka wiedza jest potrzebna, aby właściwie interpretować Biblię. Jeśli nie wyniósł tej wiedzy z domu ani ze szkoły – dobrze, jeśli sam szuka jej w różnych źródłach.

² „Mamy obowiązek w każdej okoliczności świadczyć o Chrystusie, Jego męce, zmartwychwstaniu, wstąpieniu do nieba, o Jego obecności wśród nas. Czynić to musimy z pokorą, bo Pan Jezus przyszedł nie po to «aby mu służyło, lecz aby służyć...» (Mt 20,28). W ten sposób tworzymy wielki, nadprzyrodzony organizm, który nazywamy Kościołem, Ludem Bożym, Mistycznym Ciałem Jezusa. To jest wielka wspólnota wierzących, na której czele stoi Jezus Chrystus, ubogacający nas swoimi łaskami”. J. Glemp, *Prymas Polski do...*, dz. cyt., s. 65.

Wartością silnie zaakcentowaną w Biblii jest poświęcenie. Żeby być dzieckiem Bożym, należy wyzbyć się pychy, zmysłowości, egoizmu, wygodnictwa.

Pismo Święte mówi także o przebaczeniu i mądrości. Trzeba zrozumieć, że dla osobistego dobra, paradoksalnie, trzeba zrezygnować z własnego „ja”. Należy zastanawiać się nad sensem istnienia i celem życia, i to nie w podeszłym wieku, ale także w młodości. Nigdy nie wiemy, kiedy nastąpi kres naszego życia, a przecież na sądzie ostatecznym będą rozpatrywane nasze uczynki.

Treści zawarte w Piśmie Świętym ukazują sens życia i wartości, jakimi człowiek powinien kierować się w życiu codziennym. Dobrze jest, jeśli człowiek rozwija w sobie potrzebę częstej lektury Pisma Świętego, ponieważ dzięki temu pogłębi swoje życie religijne.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Joanna Papuzińska (ur. 1939) to znana wszystkim autorka książek dla dzieci. Jest profesorem zwyczajnym nauk humanistycznych, krytykiem literackim. Zdobywczyni wielu nagród i wyróżnień, m.in.: Złotego Krzyża Zasługi; wyróżnienia w edycji Międzynarodowej Nagrody Literackiej im. Janusza Korczaka za „Darowane kreski”; Medalu im. Janusza Korczaka; Nagrody Ministra Kultury i Sztuki; książka „Wędrowcy” została zaliczona do Kanonu Książek dla Dzieci i Młodzieży; wyróżnienia w konkursie Dziecięcy Bestseller Roku 2004; Orderu Uśmiechu; Złotego Medalu „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”; Odznaki Honorowej za Zasługi dla Ochrony Praw Dziecka.

Joanna Papuzińska jest także autorką licznych prac naukowych. Każdej z jej publikacji przyświeca zamysł wychowawczy.

Ja byłem bardzo zarozumiałym chłopcem i ciągle chodziłem nadęty. Zdawało mi się, że jestem najmądrzejszy, najpiękniejszy i najważniejszy na świecie. Od tego nadymania robiłem się coraz większy i większy, aż w końcu stałem się wielkoludem. Z początku podobało mi się to nawet, bo byłem największy i najsilniejszy. Ale co z tego? Nikt mnie nie lubił, nikt nie chciał się ze mną bawić. Teraz wiem, że lepiej być zwyczajnym chłopcem i nie nadymać się.

Z powyższego fragmentu uczeń może wyciągnąć wnioski, że od człowieka zależy, na jakich wartościach będzie budował swoje relacje z innymi ludźmi. Chłopiec z opowiadania był zarozumiały i niemiły. Na początku nawet podobało mu się to, że wywyższał się nad wszystkich. Dopiero kiedy takie postępowanie doprowadziło go do samotności, zrozumiał, że lepiej być życzliwym. Dobro jest potrzebą dzisiejszego człowieka i świata. A odpowiadanie złem na zło rodzi kolejne konflikty. Wystarczyło okazać chłopcu trochę dobra i on od razu zmienił się. Praca nad sobą prowadzi do osiągnięcia doskonałości. Choć jest to ciężka praca, to bardzo się opłaca.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Chrześcijanin na wzór Chrystusa winien ożywiać rzeczywistość świata współczesnego duchem Ewangelii i ukazywać na co dzień, przykładem swego zaangażowania, że możliwe jest lepsze współżycie między ludźmi w sprawiedliwości, prawdzie i poszanowaniu godności osoby ludzkiej.

Jan Paweł II, *Jubileuszowy Rok Odkupienia*, red. S. Dziwisz, J. Kowalczyk, T. Rakoczy, Libreria Editrice Vaticana, Watykan 1985, s. 439.

DD 10.

Biblia nie tylko otwiera nam drogę do zrozumienia tajemniczej relacji między Stwórcą a światem stworzonym, ale rzuca też światło na zadanie, jakie człowiek ma do spełnienia wobec świata. „Praca” Boga jest niejako przykładem dla człowieka. Jest on bowiem powołany nie tylko do tego, by mieszkać w świecie, ale by go „budować”, stając się w ten sposób „współpracownikiem” Boga.

Jan Paweł II, *List do moich braci i siostr – ludzi w podeszłym wieku*, 6, w: tegoż, *Dzieła zebrane*. Listy, dz. cyt.

Mimo tego wolnego od złudzeń realizmu Pismo Święte zachowuje bardzo pozytywną wizję wartości życia. Człowiek niezmiennie jest stworzony „na obraz Boży” (por. Rdz 1,26), a każdy wiek ma swoje zalety i zadania.

Moglibyście zapytać: „Ojczy, ale jaką bronią można się obronić przed tym kuszeniem, przed tym mamieniem księcia tego świata, przed jego pochlebstwami?”. Bronią jest sam Jezus: Słowo Boże, a także pokora i łagodność. Pomyślmy o Jezusie, kiedy Go policzkują: jaka pokora, jaka łagodność. Mógł ubliżyć, a jednak zadał tylko pokorne, łagodne pytanie. Pomyślmy o Jezusie w czasie Jego męki. Prorok mówi o Nim: „jak baranek

na rzeź prowadzony, nie wydał żadnego okrzyku”. Pokora. Pokora i łagodność: to jest broń, której książę świata, duch świata nie toleruje, bo jego propozycje to władza światowa, propozycje próżności, bogactw. Pokory i łagodności nie toleruje.

Franciszek, Homilia, kaplica w Domu św. Marty, 4.05.2013, w: *Alfabet Franciszka*, dz. cyt., s. 23.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Jeśli wasza sprawiedliwość nie będzie większa niż uczonych w Piśmie i faryzeuszów, nie wejdziecie do królestwa niebieskiego. (...) Słyszeliście, że powiedziano: Oko za oko i ząb za ząb! A Ja wam powiadam: Nie stawiajcie oporu złemu: lecz jeśli cię kto uderzy w prawy policzek, nadstaw mu i drugi! Temu, kto chce prawować się z tobą i wziąć twoją szatę, odstąp i płaszcz! Zmusza cię kto, żeby iść z nim tysiąc kroków, idź dwa tysiące! Daj temu, kto cię prosi, i nie odwracaj się od tego, kto chce pożyczyć od ciebie. Słyszeliście, że powiedziano: Będziesz miłował swego bliźniego, a nieprzyjaciela swego będziesz nienawidził. A Ja wam powiadam: Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za tych, którzy was prześladują; tak będziecie synami Ojca waszego, który jest w niebie; ponieważ On sprawia, że słońce Jego wschodzi nad złymi i nad dobrymi, i On zsyła deszcz na sprawiedliwych i niesprawiedliwych. Jeśli bowiem miłujecie tych, którzy was miłują, cóż za nagrodę mieć będziecie? Czyż i celnicy tego nie czynią? I jeśli pozdrawiacie tylko braci, cóż szczególnego czynicie? Czyż i poganie tego nie czynią? Bądźcie więc wy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski (Mt 5,20; 38-48).

Por. Wj 20,7; 13; 21,12; 24,1; Kpł 19,18; 24,19n; Lb 30,3; Pwt 5,17-18; 7,2-5; 15,3; 20,13-18; 24,1; 25,19; Iz 16,1; Mt 5,32-38; 43-48; 18;1-4, 8; 19,6-9; Mk 10,2-12; Łk 6,27n; 31-36; 12,58n; Rz 12,21; 1Kor 7,10n; Jk 5,12.

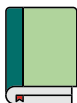
3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

W Piśmie Świętym Kościół nieustannie znajduje swój pokarm i swoją moc, ponieważ przyjmuje w nim nie tylko słowo ludzkie, ale to, czym jest ono rzeczywiście: Słowo Boże. W świętych księgach Ojciec, który jest w niebie z wielką miłością wychodzi swoim dzieciom naprzeciw i rozmawia z nimi (KKK 104).

Por. KKK 2061; 2072; 2196; 2261; 2262; 2449; 2464.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

Adamiak E., *Kobiety w Biblii. Stary Testament*, wyd. Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2006.

Bersini F., *Mądrość Ewangelii*, tłum. B.A. Gancarz, wyd. „Bratni Zew”, Kraków 2007.

Franciszek, Homilia, kaplica w Domu św. Marty, 4.05.2013, w: *Alfabet Franciszka*, oprac. P. Żyłka, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013, s. 23.

Glemp J., *Prymas Polski do młodzieży. Katechizm nie tylko dla bierzmowanych*, wyd. Bonum, Przybyszew 2006.

Jan Paweł II, *Jubileuszowy Rok Odkupienia*, red. S. Dziwisz, J. Kowalczyk, T. Rakoczy, wyd. Libreria Editrice Vaticana, Watykan 1985.

Jan Paweł II, List *Dies Domini*, w: tegoż, *Dzieła zebrane. Listy*, t. 3, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 450-487.

Jan Paweł II, *List do moich braci i siostr – ludzi w podeszłym wieku*, w: tegoż, *Dzieła zebrane. Listy*, t. 3, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 516-526.

Schreiner J., *Bliźni – obcy – nieprzyjaciel*, tłum. J. Zychowicz, Wydawnictwo WAM, Kraków 2001.

Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym *Dei verbum*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 350-363.

Synowiec J., *Dekalog*, wyd. „Bratni Zew”, Kraków 2004.

